

STORTINGET

Innst. 100 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 5 LS (2023–2024)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i folketrygdloven (gjennomføring av konvensjon av 30. juni 2023 om trygdekoordinering mellom Island, Liechtenstein, Norge og Storbritannia)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

I proposisjonen foreslås endringer i folketrygdloven for å gjennomføre konvensjon av 30. juni 2023 om trygdekoordinering mellom Island, Liechtenstein, Norge og Storbritannia. Konvensjonen vil langt på vei erstatte dagens bilaterale trygdeavtale mellom Norge og Storbritannia, og den vil sammen med separasjonsavtalen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia regulere trygdekoordineringen mellom Norge og Storbritannia.

Folketrygdloven § 1-3 b første ledd foreslås endret, ved at konvensjonen blir ført opp som et nytt punkt i listen over flernasjonale avtaler med betydning for trygdekoordinering som gjelder som norsk lov.

Videre forutsetter konvensjonen at plikten til å betale avgifter fremgår av internretten i den statens lovgivning som kommer til anvendelse på det aktuelle forholdet. Det foreslås derfor å fastsette en internrettslig hjemmel for avgiftsplikt i folketrygdloven § 23-4 a, for situasjoner som omfattes av konvensjonen.

Konvensjonen nødvendiggjør lovendringer og har økonomiske konsekvenser, og den anses som en sak av

særlig stor viktighet. Stortingets samtykke til inngåelse er derfor nødvendig etter Grunnloven § 26 andre ledd.

Forslaget til endringer i folketrygdloven for å gjennomføre konvensjon om trygdekoordinering mellom Island, Liechtenstein, Norge og Storbritannia i norsk rett ble sendt på høring. Det kom elleve høringsvar, hvorav kun én høringsinstans hadde merknader.

I denne innstillingen behandles lovforslagene.

Det vises til egen innstilling om samtykke til inngåelse av konvensjon av 30. juni 2023 om trygdekoordinering mellom Island, Liechtenstein, Norge og Storbritannia, jf. Innst. 101 S (2023–2024).

Det vises til proposisjonens kapittel 2 der bakgrunnen for konvensjonen, kapittel 3 der avtalene mellom Storbritannia og EU og mellom Storbritannia og Sveits samt kapittel 5 der konvensjonen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia er nærmere redegjort for.

1.2 Departementets forslag til gjennomføring av konvensjonen i norsk rett

Det foreslås at konvensjonen blir gjennomført i norsk rett ved lov. Ved lov 25. november 2022 nr. 86 ble andre multilaterale folkerettslige avtaler enn EØS-avtalens trygderegler gjennomført i folketrygdloven § 1-3 b. Dette var foranlediget av at Trygdekoordineringsutvalget i NOU 2021: 8, blant annet, foreslo endret gjennomføring av folkerettslige avtaler med betydning for trygdekoordinering. Utvalget mente det måtte bli klarere angitt i lov at de aktuelle avtalene har forrang framfor den øvrige trygdelovgivningen. Nærmere omtale av den konkrete oppfølgingen av utvalgets forslag er gitt i Prop. 71 L (2021–2022) og Innst. 33 L (2022–2023).

Reglene om trygdekoordinering i separasjonsavtalen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia, samt trianguleringsavtalen mellom EØS/EFTA-statene og EU, er allerede gjennomført i folketrygdloven § 1-3 b første ledd bokstavene c og d. Det er derfor hensiktsmessig at den nye konvensjonen blir gjennomført i den samme bestemmelsen ved at det tas inn en ny bokstav e i første ledd. Dette bygger på den systematikken Stortinget vedtok i oppfølgingen av Trygdekoordineringsutvalgets forslag.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 1-3 b første ledd ny bokstav e.

En rekke særlover på trygdeområdet og flere helselover ble også endret ved lov 25. november 2022 nr. 86. De aktuelle lovene ble supplert med en henvisning til multilaterale folkerettslige avtaler som var gjennomført i folketrygdloven § 1-3 b.

Dette gjelder følgende lover:

- Lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs, se § 26
- Lov om Statens pensjonskasse, se § 46
- Fiskerpensjonsloven, se § 30
- Sykepleierpensjonsloven, se § 37
- Tannhelsetjenesteloven, se § 1-8
- Spesialisthelsetjenesteloven, se § 1-3
- Pasient- og brukerrettighetsloven, se § 1-4
- Helse- og omsorgstjenesteloven, se § 1-3
- Skipsarbeidsloven, se § 4-9.

Når konvensjonen føyes til rekken av avtaler som blir gjennomført i folketrygdloven § 1-3 b første ledd, skal de ovennevnte lovene fravikes i den utstrekning det er nødvendig for å overholde forpliktelsene som følger av konvensjonen.

Konvensjonen gjelder ikke for familieytelser, og den får dermed ikke betydning for ytelsene etter kontantstøtteloven eller barnetrygdloven. Det anses ikke å være behov for å foreslå endringer i de respektive lovenes bestemmelser om forholdet til internasjonal trygdekoordinering, selv om de viser til folketrygdloven § 1-3 b. Dette skyldes at det følger av konvensjonen selv at den ikke gjelder for de aktuelle ytelsene.

1.3 Avgift i situasjoner som omfattes av konvensjonen

Folketrygdloven § 23-4 a inneholder regulering av plikten til å betale avgifter når personer er omfattet av norsk trygdlovgivning etter folkerettslige avtaler med betydning for trygdekoordinering. Det skal blant annet svares avgift når personer etter den aktuelle avtalens lovvalgsregler omfattes av norsk trygdlovgivning og er medlemmer i folketrygden. I tillegg skal det svares avgift når Norge er kompetent stat for utgifter til helsetjenester som ytes i en annen stat.

Konvensjonen mellom EØS/EFTA-statene og Storbritannia forutsetter at en plikt til å betale avgifter må fremgå av internretten i den statens lovgivning som kommer til anvendelse på det aktuelle forholdet. Det følger av artikkel 19 i konvensjonen at arbeidsgivere skal svare avgift til Norge når en person omfattes av norsk trygdlovgivning og er medlem i folketrygden. Videre følger det av artikkel 33 at den kompetente staten for utgifter til helsetjenester, som mottakere av pensjonsytelser etter konvensjonen har rett til å motta i en annen stat, alene har kompetanse til å fastsette og innkreve avgifter i samsvar med intern rett.

Gjennomføringen av konvensjonen i norsk rett innebærer at det er behov for å fastsette en internrettslig hjemmel for avgiftsplikt i situasjoner som omfattes av konvensjonen. Dette kan mest hensiktsmessig gjøres ved at det i bestemmelsen i § 23-4 a tredje punktum også henvises til folketrygdloven § 1-3 b første ledd bokstav e.

Det vises til lovforslaget, folketrygdloven § 23-4 a tredje punktum.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bente Irene Aaland, Per Vidar Kjølmoen, Tuva Moflag, og Torbjørn Vereide, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Tor Inge Eidesen og Per Olaf Lundteigen, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø og lederen Freddy André Øvstegård, og fra Rødt, Mimir Kristjánsson, viser til at det siden Storbritannia trådte ut av EU/EØS reguleres trygdekoordineringen mellom Norge og Storbritannia av to avtaler, separasjonsavtalen og en bilateral trygdeavtale. De to avtalene omfatter ulike grupper og har ulikt innhold.

I Prop. 5 LS (2023–2024) foreslås det å gjennomføre konvensjon av 30. juni 2023 om trygdekoordinering mellom Island, Liechtenstein, Norge og Storbritannia som langt på vei vil erstatte dagens bilaterale trygdeavtale med Storbritannia, og som sammen med separasjonsavtalen mellom EU/EØS-landene og Storbritannia vil regulere trygdekoordineringen mellom Norge og Storbritannia. Det foreslås å ta inn henvisning til konvensjonen i folketrygdlovens § 1-3 b Andre folkerettslige bestemmelser om trygdekoordinering samt nødvendig tilpasning av § 23-4 a Avgifter for personer som er omfattet av norsk trygdlovgivning etter trygdeavtale mv.

Komiteen støtter det fremlagte lovforslaget.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven (gjennomføring av konvensjon av 30. juni 2023 om trygdekoordinering mellom Island, Liechtenstein, Norge og Storbritannia)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 1-3 b første ledd ny bokstav e skal lyde:

- e. konvensjon om trygdekoordinering mellom Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det forente kongeriket Storbritannia og Nord-Irland av 30. juni 2023.

§ 23-4 a tredje punktum skal lyde:

Det skal også svares avgifter for ytelser til personer som i henhold til § 1-3 b første ledd bokstav c *eller e* enten er omfattet av norsk trygdelovgivning, eller har rett til helsetjenester når Norge er kompetent stat.

II

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 28. november 2023

Freddy André Øvstegård

leder

Torbjørn Vereide

ordfører

